

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. 29 Cdo 2654/2020, ECLI:CZ:NS:2022:29.CDO.2654.2020.1

Číslo: 60/2023

Právní věta:

Úprava obsažená v ustanovení § 147 insolvenčního zákona je (ve smyslu § 2894 odst. 2 o. z.) zvláštní zákonnou úpravou umožňující právnické osobě požadovat po insolvenčním navrhovateli náhradu nemajetkové újmy, kterou jí způsobil neoprávněným zásahem do její dobré pověsti tím, že podal insolvenční návrh, který byl jeho vinou odmítnut, nebo zamítnut, anebo tím, že podal insolvenční návrh, o kterém bylo zastaveno insolvenční řízení jeho vinou. Při stanovení výše peněžité náhrady je nutno vycházet z těch případů, které se v podstatných znacích shodují s projednávanou věcí. Nelze-li nalézt takový případ, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy. Přitom je nutno použít princip proporcionality též tím způsobem, že soud v mezích úvah o srovnatelnosti s jinými případy peněžité náhrady nemajetkové újmy vezme v potaz hierarchii chráněných práv a vezme v úvahu též ekonomický vývoj, v jehož důsledku se náhrady postupem času zvyšují nebo mají zvyšovat (valorizují nebo mají valorizovat).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 30.06.2022

Spisová značka: 29 Cdo 2654/2020

Číslo rozhodnutí: 60

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Dobrá pověst, Insolvence, Insolvenční návrh, Zadostiučinění (satisfakce)

Předpisy: § 135 o. z.

§ 147 IZ

§ 2894 o. z.

§ 2957 o. z.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Dotčená rozhodnutí:

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. [23 Cdo 327/2021](#), uveřejněný pod číslem 66/2022 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sen. zn. [29 NSCR 15/2010](#), uveřejněné pod číslem 10/2013 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. [30 Cdo 1747/2014](#), uveřejněný pod číslem 67/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2021, sp. zn. [25 Cdo 2422/2019](#), uveřejněný pod číslem 6/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 3. 2018, sp. zn. [23 Cdo 5173/2017](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2014, sp. zn. [29 Cdo 4150/2013](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 10. 2011, sp. zn. [30 Cdo 5111/2009](#)

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. [29 Cdo 110/2017](#)

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání žalované zrušil rozsudky Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 6. 2020, sp. zn. 15 Cmo 28/2016, a (s výjimkou výroku o povinnosti omluvit se) a Městského soudu v Praze ze dne 29. 9. 2016, sp. zn. 15 Cm 1/2015, a věc ve zrušeném rozsahu vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

I.

Dosavadní průběh řízení

1. Žalobou doručenou soudu dne 2. 1. 2015 se žalobce (T. S.) domáhal po žalované (D. P.) náhrady nemajetkové újmy způsobené neoprávněným (šikanózním) insolvenčním návrhem podaným žalovanou, a to ve formě omluvy (uveřejněné v celostátním vydání deníku Hospodářské noviny) a dále v penězích (ve výši 200 000 Kč).

2. Rozsudkem ze dne 29. 9. 2016, č. j. 15 Cm 1/2015-295, Městský soud v Praze:

[1] Uložil žalované uveřejnit v celostátním vydání deníku Hospodářské noviny (ve výroku specifikovanou) omluvu žalobci (bod I. výroku).

[2] Zamítl žalobu o zaplacení částky 200 000 Kč (bod II. výroku).

[3] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (bod III. výroku).

3. Soud prvního stupně vyšel při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku zejména z toho, že:

4. Vyhláškou zveřejněnou v insolvenčním rejstříku dne 29. 1. 2014 oznámil Městský soud v Praze (dále též jen „insolvenční soud“) zahájení insolvenčního řízení na majetek žalobce (dlužníka), a to na základě insolvenčního návrhu žalované ze dne 16. 1. 2014. Žalovaná tvrdila, že má pohledávku za dlužníkem v celkové výši 134 805 Kč z titulu neuhrazené mzdy za 3 měsíce (od 1. 10. 2013) a jako další věřitele dlužníka označila „Pražskou správu sociálního zabezpečení“ a Všeobecnou zdravotní pojišťovnu České republiky.

5. Usnesením ze dne 4. 2. 2014 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku 5. 2. 2014) odmítl insolvenční soud insolvenční návrh podle § 128 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), jako vadný. K odvolání žalované Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 17. 6. 2014, č. j. 2 VSPH 393/2014-A-13 (zveřejněným v insolvenčním rejstříku 2. 7. 2014, kdy

těž nabylo právní moci), potvrdil usnesení insolvenčního soudu.

6. Podle úplného výpisu z obchodního rejstříku vedeného Městským soudem v Praze, oddílu C, vložky 39035, byl údaj o zahájení insolvenčního řízení vedeného na majetek žalobce zapsán v obchodním rejstříku od 3. 2. 2014 do 29. 8. 2014 (kdy došlo k jeho výmazu na základě pravomocného usnesení insolvenčního soudu o odmítnutí insolvenčního návrhu).

7. E-mailovým podáním z 12. 2. 2015 sdělila Komerční banka, a. s. (dále jen „banka“) žalobci, že jeho žádost o úvěr byla zamítnuta, neboť proti němu bylo v posledních dvou letech vedeno insolvenční řízení.

8. Dopisem z 10. 2. 2014 vypověděla společnost Shell Czech republic, a. s. (dále jen „společnost S“) žalobci smlouvu o kartách euroShell Card ze dne 13. 4. 2012 z důvodu „podání návrhu na vyhlášení konkursu“.

9. Na výše uvedeném základě soud prvního stupně – vycházejí z ustanovení § 147 insolvenčního zákona a z ustanovení § 135 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále též jen „o. z.“) – dospěl k následujícím závěrům:

10. Osoba dotčená neoprávněným zásahem do své dobré pověsti se může domáhat zadostiučinění v obou formách, jak v morální formě, tak v penězích. Přiznání práva na poskytnutí zadostiučinění předpokládá vznik újmy, a to výlučně újmy nematériální. Podle judikatury Nejvyššího soudu je přiměřené zadostiučinění nárokem satisfakčním, který slouží k reparaci nematériální újmy a má proto v podstatě objektivní charakter. Materiální a subjektivní hlediska mají při poskytování zadostiučinění pouze podružný, popřípadě zanedbatelný význam.

11. Podáním insolvenčního návrhu, jenž byl odmítnut pro absenci zákonných náležitostí, žalovaná zasáhla do dobré pověsti žalobce. Ač byl její insolvenční návrh odmítnut (pro absenci zákonných náležitostí), podala odvolání, takže insolvenční řízení netrvalo „nutných“ pár dnů, ale téměř 6 měsíců, po které byli žalobcovi zaměstnanci, smluvní partneři potenciální partneři atd. v nejistotě o jeho „solidnosti“. Ze seznamu dlužníků byl žalobce vyškrtnut (na svou žádost) až 9. 10. 2014 a informace o insolvenčním rejstříku tak byly přístupny veřejnosti více než 8 měsíců. Údaje o insolvenčním řízení jsou přitom nadále obsaženy v úplném výpisu z obchodního rejstříku žalobce. Veřejná omluva v deníku Hospodářské noviny je tedy přiměřenou formou zadostiučinění.

12. Ohledně nároku na poskytnutí zadostiučinění v penězích odvolací i dovolací soud mnohokrát judikoval, že k tomu musí být zjištěno, že účastník utrpěl nemajetkovou újmu v takovém rozsahu nebo takového druhu, že nepostačuje její vyrovnání přiměřeným zadostiučiněním v nepeněžité formě. Teprve poté lze posuzovat, jaká částka je přiměřená k vyrovnání vzniklé nemajetkové újmy; srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2012, sp. zn. [23 Cdo 3964/2011](#), byť se týkalo nekalé soutěže [usnesení je (stejně jako další rozhodnutí Nejvyššího soudu zmíněná níže) dostupné na webových stránkách Nejvyššího soudu]. Žalobce pak neprokázal (vyjma dvou výše uvedených případů), že by v souvislosti s jednáním žalované utrpěl takovou nemajetkovou újmu, k jejímuž vyrovnání nepostačuje přiznané nepeněžité zadostiučinění. Vzal přitom v potaz i náklady, které žalované vzniknou při plnění povinnosti zveřejnit omluvu v celostátním vydání deníku Hospodářské noviny (může jít cca i o několik desítek tisíc korun českých). Při podání žaloby žalobci nepochybně primárně šlo o očištění jeho dobrého jména na veřejnosti, čehož bude docíleno právě zveřejněním omluvy. Při rozhodování o peněžité formě zadostiučinění rovněž zohlednil soud i to, že jediný společník žalobce a žalovaná jsou manželé a podání insolvenčního návrhu bylo jedním z úkonů, jimiž se žalovaná snažila řešit jejich osobní problémy.

13. K odvolání obou účastníků Vrchní soud v Praze rozsudkem ze dne 25. 5. 2017, č. j. 15 Cmo

28/2016-366:

[1] Potvrdil rozsudek soudu prvního stupně (první výrok).

[2] Určil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení (druhý výrok).

14. Odvolací soud - vycházejí ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a z § 147 odst. 1, 3 a 4 insolvenčního zákona - shodně se soudem prvního stupně uzavřel, že podáním insolvenčního návrhu způsobila žalovaná žalobci újmu, k jejímuž vyrovnání mu má poskytnout zadostiučinění ve formě omluvy. Po doplnění dokazování rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2017, č. j. 62 Co 368/2016-566 (z něž vyplynulo, že žalobkyně neuzavřela s žalobcem platnou písemnou pracovní smlouvu s datem 1. 8. 2008 a že nebyl prokázán výkon jakékoli pracovní činnosti žalované pro žalobce), vyhodnotil odvolací soud insolvenční návrh žalované jako zjevně bezdůvodný ve smyslu ustanovení § 128a odst. 2 písm. a/ a c/ insolvenčního zákona. Její pohnutky spočívající v manželských rozporech s jednatelem (a společníkem) žalobce, neměl za rozhodné. Zadostiučinění v penězích považoval odvolací soud za nadbytečné a neadekvátní.

15. K dovolání žalobce Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 29. 11. 2019, č. j. [29 Cdo 4804/2017-408](#), zrušil rozsudek odvolacího soudu ze dne 25. 5. 2017 s výjimkou té části prvního výroku, kterou odvolací soud potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku ohledně omluvy.

16. Rozsudkem ze dne 18. 6. 2020, č. j. 15 Cmo 28/2016-434, odvolací soud:

[1] Změnil rozsudek soudu prvního stupně v bodu II. výroku tak, že žalované uložil zaplatit žalobci do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 200 000 Kč (první výrok).

[2] Uložil žalované zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení před soudy všech stupňů do 3 dnů od právní moci rozhodnutí částku 89 564,50 Kč (druhý výrok).

17. Odvolací soud - vycházejí z ustanovení § 147 insolvenčního zákona a z ustanovení § 2957 o. z. a dovolává se závěrů zrušujícího rozsudku Nejvyššího soudu a rozebíraje závěry rozsudků Nejvyššího soudu ze dne 28. 6. 2017, sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#), a ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. [29 Cdo 110/2017](#) - dospěl po přezkoumání zamítavého výroku o věci samé k následujícím závěrům:

18. V odůvodnění (zrušujícího) rozsudku Nejvyšší soud zejména uvedl, že insolvenční návrh obsahující nepravdivé údaje zpochybňuje podstatu dobré pověsti podnikatele, přičemž odvolací soud nezohlednil skutečnost, že zveřejněním insolvenčního návrhu v insolvenčním rejstříku (tj. v informačním systému veřejné správy, srov. i § 419 insolvenčního zákona) jsou informace ihned dostupné široké veřejnosti, což zvyšuje závažnost zásahu do dobré pověsti podnikatele; žalobce byl v důsledku podání insolvenčního návrhu omezen při nakládání s majetkovou podstatou, mezi zveřejněním vyhlášky o zahájení insolvenčního řízení a zveřejněním usnesení potvrzujícího odmítnutí insolvenčního návrhu uplynula delší doba, přičemž délka doby je významná při posuzování intenzity způsobené nemajetkové újmy. Rovněž zápis údajů o insolvenčním řízení do obchodního rejstříku, v historii obchodního rejstříku, kterou nelze vymazat, je způsobilý přivodit závažnou újmu na dobré pověsti podnikatele.

19. Za významnou pro přiznání výše náhrady nemajetkové újmy považoval Nejvyšší soud (ve zrušujícím rozsudku) pohnutku žalované, která si musela být vědoma toho, že zfalšovala pracovní smlouvu a nevykonávala pro žalobce žádnou práci. Nejvyšší soud proto neměl za dostačující zadostiučinění pouhou omluvu žalované.

20. Nejvyšší soud výslovně uzavřel, že je-li insolvenční návrh odmítnut vinou insolvenčního

navrhovatele, pak ve spojení se zjištěním, že insolvenční navrhovatel neměl vůči insolvenčnímu dlužníku tvrzenou pohledávku, nebude pro odškodnění imateriální újmy způsobené zásahem do dobré pověsti údajného dlužníka – právnické osoby (v důsledku zveřejnění údaje o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku a v obchodním rejstříku) zpravidla dostatečná pouhá omluva insolvenčního navrhovatele.

21. Námitka žalované, že žalobce vznesl tvrzení o výpovědi smlouvy společností S nepřijatelně až 13. 5. 2016 po koncentraci řízení dle § 118b odst. 1 o. s. ř. (po 29. 2. 2016), je důvodná, tato okolnost však nemá právní význam. Nemajetková újma spočívající ve snížení pověsti žalobce byla prokázána jak jednáním banky, tak i samotným faktem, že potenciální obchodní partneři (a obecně i veřejnost) se dozvídali z insolvenčního rejstříku po dobu téměř 8 měsíců (tj. do doby, než byly z insolvenčního rejstříku vymazány údaje o insolvenčním řízení vedeném proti žalobci), že proti žalobci je vedeno (bylo vedeno) insolvenční řízení. Navíc v úplném výpisu z obchodního rejstříku je trvale zaznamenán údaj o šikanózním insolvenčním návrhu, což je informace způsobitelná negativně ovlivnit potenciální obchodní partnery a zákazníky žalobce i do budoucna.

22. Nejvyšší soud ve zrušujícím rozsudku uvádí, že zpravidla nebude dostatečná pouhá omluva insolvenčního navrhovatele. Podle odvolacího soudu by o výjimku pro dostatečnost omluvy mohlo jít např. tehdy, kdyby byl poškozeným „malý podnikatel se zcela omezeným okruhem zákazníků (obchodních partnerů)“, kterým by byl s to osobně vysvětlit, že insolvenční návrh neměl žádný reálný podklad a že šlo o šikanu insolvenčního navrhovatele. Tehdy si lze představit, že podnikatel nebude insolvenčním návrhem více dotčen na své pověsti (tím spíše, kdyby nebyl zapsán v obchodním rejstříku), takže nemusí dojít ani k ovlivnění jeho podnikatelské činnosti (jeho obratu). Odvolací soud (však) podotýká, že žalobce není malým podnikatelem s omezeným okruhem zákazníků a obchodních partnerů, tudíž vznikla újma na jeho pověsti (musela vzniknout – koneckonců s tímto úmyslem žalovaná insolvenční návrh podávala), která není reparaovatelná pouhou omluvou. Tomuto právnímu závěru odpovídá i právní hodnocení obsažené ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího soudu.

23. Žaloba o náhradu jiné (nemajetkové) újmy je tedy oprávněná co do důvodu a odvolací soud se dále zabýval rozsahem nemajetkové újmy žalobce.

24. Z rozsudků Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#) a [29 Cdo 110/2017](#) je zřejmý trend neposuzovat shovívavě rozsah nemajetkové újmy způsobené šikanózními insolvenčními návrhy (v obou uvedených případech Nejvyšší soud shledal příliš nízkou částku přiznané újmy 150 000 Kč). Odvolací soud si je vědom toho, že v této odvolací věci jsou dány rozdílné okolnosti oproti oběma výše popsaným případům, nicméně je nutno vzít v úvahu, že tyto rozdíly jsou v některých aspektech ku prospěchu a v jiných k tíži žalované. V dané odvolací věci na jedné straně je žalobce středně velká až menší společnost (ve srovnání s žalobci ve věcech sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#) a [29 Cdo 110/2017](#)), takže jeho mediální poškození je menší, na druhé straně trvalo insolvenční řízení výrazně déle (6 měsíců ve srovnání se 4 dny ve věci sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#)). Žalovaná se proti usnesení o odmítnutí insolvenčního návrhu odvolala, čímž insolvenční řízení významně prodloužila a tím prohloubila závažné zpochybnění dobré pověsti žalobce jako podnikatele.

25. Odvolací soud poukazuje na to, že při stanovení výše nemajetkové újmy se uplatní i obecná právní úprava obsažená v § 2957 o. z. Za okolnosti zvláštního zřetele hodné ve smyslu tohoto ustanovení, zvyšující rozsah nemajetkové újmy žalobce, považuje odvolací soud skutečnost, že žalovaná před podáním insolvenčního návrhu, ve kterém argumentovala svou údajnou pracovněprávní pohledávkou, zfalšovala podpis zaměstnavatele na pracovní smlouvě, a dále, že si podáním neoprávněného (šikanózního) insolvenčního návrhu proti žalobci „vyřizovala účty“ se svým manželem D. P. (dále jen „D. P.“), tedy s osobou odlišnou od žalobce. Okolnost, že D. P. je jediným společníkem žalobce a jedním ze dvou jednatelů, neopravňovala žalovanou k „pomstě“ podáním insolvenčního návrhu vůči žalobci. Je zjevné, že žalovaná podala insolvenční návrh s cílem co nejvíce

poškodit společnost vlastněnou jejím manželem. Odvolací soud proto nepovažuje náhradu nemajetkové újmy ve výši 200 000 Kč za nepřiměřenou.

26. Na výši nemajetkové újmy nemá žádný vliv, že žalobce nepřistoupil na žalovanou navrhaný smír, ani to, že žalovaná vede s manželem řadu sporů. Ke snížení náhrady nemůže vést ani žalovanou již zaplacená cena za zveřejnění omluvy v Hospodářských novinách. Odvolací soud proto nepřistoupil k provedení důkazů navržených žalovanou při odvolacím jednání.

II.

Dovolání a vyjádření k němu

27. Proti rozsudku odvolacího soudu podala žalovaná dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení právní otázky, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu a argumentem, že mezi provedenými důkazy a skutkovými zjištěními je extrémní rozpor. Mínil rovněž, že napadeným rozhodnutím byla porušena její základní lidská práva, zejména právo na spravedlivý proces dle článku 36 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a právo vlastnit majetek dle článku 11 Listiny. Poměřováno obsahem dovolání dovolatelka namítá, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (dovolací důvod dle § 241a odst. 1 o. s. ř.), a požaduje, aby Nejvyšší soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

28. V mezích uplatněného dovolacího důvodu dovolatelka odvolacímu soudu především vytýká, že k její údajné pohnutce (zfalšování pracovní smlouvy) přičkl zrušujícímu rozsudku Nejvyššího soudu závěry, jež neobsahoval. Nejvyšší soud pouze uvedl, že odvolací soud se nevypořádal s argumenty žalobce, které mohou být významné při stanovení výše náhrady za nemajetkovou újmu (tedy s tím, že si musela být vědoma toho, že pracovní smlouvu zfalšovala a pro žalobce nikdy žádnou práci nevykonávala a že insolvenční návrh podala ze zavrženíhodné pohnutky v podobě pomstychtivosti) a neposuzoval je.

29. Za vadný má dovolatelka též úsudek odvolacího soudu, že Nejvyšší soud označil za nesprávný původní názor odvolacího soudu, že v této věci postačuje k odstranění následků nemajetkové újmy jen omluva. Nejvyšší soud (odkazuje zejména na rozsudek sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#)) vytkl odvolacímu soudu, že neprovedl dokazování za účelem zkoumání pohnutek žalované při podání insolvenčního návrhu a za účelem posouzení důsledků zveřejnění insolvenčního návrhu pro žalobce. Odvolací soud, akcentuje vázanost právním názorem Nejvyššího soudu, že došlo ke vzniku nemajetkové újmy, pro jejíž odškodnění nepostačuje pouhá omluva žalované, již neprovedl žádné další dokazování.

30. K závěru, že banka odmítla poskytnout žalobci úvěr, dovolatelka namítala, že žalobce požádal o poskytnutí úvěru účelově až po podání žaloby v této věci (aby mohl něčím argumentovat ohledně újmy), přičemž soudy žádné dokazování k této otázce neprovedly. Přitom námitce nepoužitelnosti zjištění ohledně společnosti S dal odvolací soud za pravdu.

31. Zbývá tedy obecné tvrzení, že pověst žalobce může negativně poškodit „samotný zápis insolvenčního návrhu“. Obecně vzato takovému závěru nelze nic vytknout. Má-li ale jít o tak vysoký negativní vliv, že nepostačí omluva, pak musí být předložena konkrétní tvrzení a důkazy k postavení žalobce na trhu, k počtu jeho obchodních partnerů, k tomu, o jaké obchodní partnery přišel a co dalšího negativního se mu stalo; potud žalobce netvrdil a nedoložil ničeho.

32. Extrémní rozpor zjištěného skutkového stavu věci s provedeným dokazováním spatřuje dovolatelka v úsudku odvolacího soudu, že žalobce není malým podnikatelem s omezeným okruhem

zákazníků a obchodních partnerů, namítajíc, že k této otázce neprovedl odvolací soud jediný důkaz. Potud má dovolatelka napadené rozhodnutí za nepřezkoumatelné, sama tvrdíc, že žalobce je zcela bezvýznamnou společností bez vlastní zákaznické struktury, existující pouze za účelem daňové optimalizace jako sparing partner pro další společnosti D. P. Touž vadou je podle dovolatelky stížen úsudek odvolacího soudu, že žalobce je středně velkou až menší společností. Dle dovolatelky lze souhlasit pouze s tím, že insolvenční řízení se protáhlo, k tomu ale dodává, že se odvolala právě proto, že měla za to, že její návrh je oprávněný a zákonný, že jí vznikl pracovní poměr a že má právo na výplatu mzdy, k čemuž odkazuje na své dovolání v pracovněprávním sporu vedeném u Nejvyššího soudu pod sp. zn. [21 Cdo 345/2020](#) (z nějž následně na téma své údajné pohnuty obsáhle cituje).

33. K závěrům odvolacího soudu na téma okolností zvláštního zřetele hodných, opírajícím se o výklad § 2957 o. z., dovolatelka namítá, že nevyplývají z provedeného dokazování.

34. Oproti odvolacímu soudu má dovolatelka částku 200 000 Kč za zcela nepřiměřenou, „nastřelenou odnikud“, bez odůvodnění žalobcem i odvolacím soudem; žalobce nadto až do podání (prvního) dovolání zaměňoval nemajetkovou újmu s újmou majetkovou. Dovolatelka byla ochotna jednat o smíru ohledně částky 100 000 Kč, domnívajíc se, že odvolací soud vrátí věc k dalšímu dokazování soudu prvního stupně; o to překvapivější pro ni bylo, že odvolací soud bez dalšího dokazování dospěl k jiným závěrům (a rozhodl tak nepředvídatelně, překvapivě a „v rozporu s právní jistotou“).

35. Žalobce ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout, případně zamítnout, maje napadené rozhodnutí za správné a poukazuje ohledně odmítnutí úvěru bankou a ohledně svého postavení na trhu na listiny, které připojil k žalobě.

III.

Přípustnost dovolání

36. Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (v aktuálním znění) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

37. Dovolání je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro daný případ neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř. a v posouzení dovoláním otevřených právních otázek jde v návaznosti na pozdější judikatorní závěry Nejvyššího soudu dále zmíněné, o věc dovolacím soudem zčásti neřešenou.

38. Námitka extrémního rozporu zjištěného skutkového stavu věci s provedeným dokazováním a námitka částečné nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí se týká tzv. jiné vady řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Existenci takových vad zkoumá dovolací soud u přípustného dovolání z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), takže Nejvyšší soud neshledává účelným zabývat se poté, co dovolání připustil v rovině právního posouzení věci, ohledně nich samostatně přípustností dovolání; vypořádá se s nimi v mezích přípustného dovolání.

IV.

Důvodnost dovolání

39. Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

40. Pro další úvahy Nejvyššího soudu jsou rozhodná následující ustanovení zákona č. 89/2012 Sb.,

občanského zákoníku, a insolvenčního zákona:

§ 135 (o. z.)

(1) Právnícká osoba, která byla dotčena zpochybněním svého práva k názvu nebo která utrpěla újmu pro neoprávněný zásah do tohoto práva, nebo které taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím názvu, se může domáhat, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.

(2) Stejná ochrana náleží právnické osobě proti tomu, kdo bez zákonného důvodu zasahuje do její pověsti nebo soukromí, ledaže se jedná o účely vědecké či umělecké nebo o tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství; ani takový zásah však nesmí být v rozporu s oprávněnými zájmy právnické osoby.

§ 2894 (o. z.)

(1) Povinnost nahradit jinému újmu zahrnuje vždy povinnost k náhradě újmy na jmění (škody).

(2) Nebyla-li povinnost odčinit jinému nemajetkovou újmu výslovně ujednána, postihuje škůdce, jen stanoví-li to zvláště zákon. V takových případech se povinnost nahradit nemajetkovou újmu poskytnutím zadostiučinění posoudí obdobně podle ustanovení o povinnosti nahradit škodu.

§ 2957 (o. z.)

Způsob a výše přiměřeného zadostiučinění musí být určeny tak, aby byly odčiněny i okolnosti zvláštního zřetele hodné. Jimi jsou úmyslné způsobení újmy, zvláště pak způsobení újmy s použitím lsti, pohrůžky, zneužitím závislosti poškozeného na škůdci, násobením účinků zásahu jeho uváděním ve veřejnou známost, nebo v důsledku diskriminace poškozeného se zřetelem na jeho pohlaví, zdravotní stav, etnický původ, víru nebo i jiné obdobně závažné důvody. Vezme se rovněž v úvahu obava poškozeného ze ztráty života nebo vážného poškození zdraví, pokud takovou obavu hrozba nebo jiná příčina vyvolala.

§ 147 (insolvenčního zákona)

(1) Bylo-li řízení o insolvenčním návrhu zastaveno nebo byl-li insolvenční návrh odmítnut vinou insolvenčního navrhovatele, má osoba, které zahájením insolvenčního řízení a opatřeními přijatými v jeho průběhu vznikla škoda nebo jiná újma, právo na náhradu takové škody nebo jiné újmy vůči insolvenčnímu navrhovateli. V pochybnostech se má za to, že insolvenční navrhovatel zavinil zastavení insolvenčního řízení nebo odmítnutí insolvenčního návrhu.

(2) Právo na náhradu škody nebo jiné újmy podle odstavce 1 lze uplatnit také tehdy, byl-li insolvenční návrh zamítnut; to neplatí, jestliže insolvenční návrh byl zamítnut proto, že dlužník po jeho podání splnil závazky, které osvědčovaly jeho úpadek, nebo proto, že se s věřiteli dohodl na jiném způsobu plnění těchto závazků, anebo z důvodu uvedeného v § 143 odst. 3.

(...)

(4) Žalobu, kterou uplatňuje práva podle odstavců 1 až 3, musí dlužník podat nejpozději do 6 měsíců ode dne, kdy mu bylo doručeno rozhodnutí, jímž se končí řízení o insolvenčním návrhu, a jiná osoba nejpozději do 6 měsíců od zveřejnění tohoto rozhodnutí v insolvenčním rejstříku; o žalobě však nelze rozhodnout před právní mocí tohoto rozhodnutí. Nejde o incidenční spor.

(...)

Ve výše uvedené podobě, pro věc rozhodné, platí citovaná ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, a insolvenčního zákona již od 1. 1. 2014 a později nedoznala změn.

40. Ve shora ustaveném skutkovém a právním rámci činí Nejvyšší soud k dovoláním otevřeným právním otázkám následující závěry:

[1] K zákonné úpravě zadostiučinění za nemajetkovou újmu způsobenou právnické osobě neoprávněným zásahem do její dobré pověsti.

41. S přihlédnutím k tomu, že soud prvního stupně založil právní posouzení věci na možnosti aplikovat ve věci (pro účely přiznání nároku na poskytnutí zadostiučinění v penězích) ustanovení § 135 odst. 2 o. z. (a odvolací soud tuto jeho úvahu nekorigoval), Nejvyšší soud úvodem podotýká, že v mezidobí sjednotil rozhodovací praxi obecných soudů při výkladu § 135 odst. 2 o. z. prostřednictvím závěrů obsažených v rozsudku ze dne 30. 11. 2021, sp. zn. [23 Cdo 327/2021](#), uveřejněném pod číslem 66/2022 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 66/2022“). V tomto rozhodnutí (na něž v podrobnostech odkazuje) Nejvyšší soud vysvětlil, že právnická osoba nemá právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené (samotným) neoprávněným zásahem do své pověsti podle § 135 odst. 2 o. z., není-li výslovně ujednáno jinak. Tamtéž ozřejmil, že oporou pro přiznání nemajetkové újmy způsobené právnické osobě neoprávněným zásahem do její dobré pověsti je tam, kde to nebylo výslovně ujednáno stranami dotčeného právního vztahu, zvláštní zákonná úprava předjímaná ustanovením § 2894 odst. 2 o. z. ([R 66/2022](#), odstavec 63.). Příkladný výčet (zvláštní) zákonné úpravy zakládající právnické osobě právo na odčinění nemajetkové újmy způsobené neoprávněným zásahem do její pověsti ([R 66/2022](#), odstavec 64.) sice nezmiňuje úpravu obsaženou v insolvenčním zákoně, Nejvyšší soud však nemá pochyb o tom, že text § 147 insolvenčního zákona je rovněž onou zvláštní zákonnou úpravou, na kterou odkazuje § 2894 odst. 2 o. z.

42. Jinak řečeno, úprava obsažená v ustanovení § 147 insolvenčního zákona je (ve smyslu ustanovení § 2894 odst. 2 o. z.) zvláštní zákonnou úpravou umožňující právnické osobě požadovat po insolvenčním navrhovateli přiznání nemajetkové újmy, kterou jí způsobil neoprávněným zásahem do její dobré pověsti tím, že podal insolvenční návrh, který byl jeho vinou odmítnut, nebo zamítnut nebo tím, že podal insolvenční návrh, o kterém bylo zastaveno insolvenční řízení jeho vinou; k požadavku na „zavinění“ zamítnutí insolvenčního návrhu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 7. 2012, sen. zn. [29 NSČR 15/2010](#), uveřejněné pod číslem 10/2013 Sbírký soudních rozhodnutí a stanovisek, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2014, sp. zn. [29 Cdo 4150/2013](#) (obě rozhodnutí v dané souvislosti zmiňuje již zrušující rozsudek Nejvyššího soudu).

43. Judikaturu, kterou Nejvyšší soud pro účely výkladu § 147 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona citoval ve zrušujícím rozsudku (rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#), rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. [29 Cdo 4439/2016](#), a rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 110/2017](#)) nelze využít k výkladu dotčených ustanovení zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, již proto, že ve všech tam popsáných případech došlo k neoprávněnému zásahu do dobré pověsti právnické osoby před 1. lednem 2014 (což implikovalo uplatnění zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013, potažmo zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, ve znění účinném do 31. 12. 2013).

[2] K závaznému právnímu názoru obsaženému ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího soudu.

44. Závazným právním názorem formulovaným ve zrušujícím rozsudku Nejvyššího soudu byl závěr, že: „(...) je-li insolvenční návrh odmítnut vinou insolvenčního navrhovatele, pak ve spojení se zjištěním, že insolvenční navrhovatel neměl vůči insolvenčnímu dlužníku tvrzenou pohledávku,

nebude pro odškodnění imateriální újmy způsobené zásahem do dobré pověsti údajného dlužníka – právnické osoby (v důsledku zveřejnění údaje o zahájení insolvenčního řízení v insolvenčním rejstříku a v obchodním rejstříku) zpravidla dostatečná pouhá omluva insolvenčního navrhovatele.“ Tento závěr, obsažený v odst. 4 na str. 6 zrušujícího rozsudku, byl vyústěním (shrnutím) úvah obsažených v posledním odstavci na str. 5 a v prvních třech odstavcích na str. 6 zrušujícího rozsudku. Reprodukce závěrů zrušujícího rozsudku Nejvyššího soudu odvolacím soudem (jak popsána výše v odstavcích 18. a 20.) řečenému odpovídá.

45. Oproti tomu námitky tamního dovolatele (tehdy žalobce) že žalovaná „v zásahu (...) pokračovala podáním odvolání i přes upozornění o nedůvodnosti insolvenčního návrhu“, že si musela být vědoma toho, že pracovní smlouvu zfalšovala a pro dovolatele nikdy žádnou práci nevykonávala a že insolvenční návrh podala ze zavrženíhodné pohnutky v podobě pomstychtivosti (nikoli v důsledku neodbornosti či omylu), označil Nejvyšší soud (v posledním odstavci na str. 6 zrušujícího rozsudku, končícím na str. 7 zrušujícího rozsudku) pouze jako námitky, jimž se odvolací soud v důsledku závěru o dostatečné reparaci vzniklé újmy formou omluvy nevěnoval (neposuzoval je). Skutkový nebo právní závěr obdobný tomu, jenž ohledně pohnutky žalované přiřkl Nejvyššímu soudu ve zrušujícím rozsudku odvolací soud (srov. reprodukci závěrů zrušujícího rozsudku Nejvyššího soudu odvolacím soudem popsanou výše v odstavci 19.), zrušující rozsudek neobsahoval. S dovolatelkou lze proto souhlasit v tom, že měl-li odvolací soud za to, že pro vyhodnocení její pohnutky (namítané žalobcem) postačují závěry zrušujícího rozsudku, je jeho právní posouzení věci nesprávné.

46. Ve vztahu k poznatkům, jež se mají podávat z výsledku pracovněprávního sporu účastníků, je napadené rozhodnutí nadto nepřezkoumatelné. V průběhu prvního odvolacího řízení odvolací soud doplnil dokazování rozsudkem Městského soudu v Praze (jako soudu odvolacího) ze dne 1. 2. 2017, z něž v rozsudku ze dne 25. 5. 2017 též učinil určitá zjištění (srov. odstavce 1 a 2 na str. 5 rozsudku odvolacího soudu ze dne ze dne 25. 5. 2017). Poté, co Nejvyšší soud zrušil rozsudek odvolacího soudu ze dne 25. 5. 2017, však odvolací soud v napadeném rozsudku o důkazu rozsudkem Městského soudu v Praze mlčí (zmiňuje jej v odstavci 5. pouze coby součást reprodukce zrušeného rozsudku). Již v rozsudku ze dne 19. 7. 2001, sp. zn. [20 Cdo 2492/99](#), uveřejněném pod číslem 40/2002 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek (dále jen „R 40/2002“), Nejvyšší soud vysvětlil, že o nepřezkoumatelný rozsudek jde i tehdy, odpovídají-li v něm formulované skutkové a právní závěry skutkovým zjištěním, která soud prvního stupně z provedených důkazů učinil v předchozím rozsudku, jež odvolací soud zrušil, aniž soud prvního stupně v novém rozhodnutí příslušná skutková zjištění zopakoval nebo na ně alespoň odkázal. V témže duchu platí, že o nepřezkoumatelný rozsudek jde i tehdy, odpovídají-li v něm formulované skutkové a právní závěry skutkovým zjištěním, která odvolací soud z důkazů, které sám provedl, učinil v předchozím rozsudku, jež zrušil odvolací soud, aniž odvolací soud v novém rozhodnutí příslušná skutková zjištění zopakoval nebo na ně alespoň odkázal. Potud je tudíž napadené rozhodnutí postiženo též vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 242 odst. 3 o. s. ř.). Ostatně, i kdyby bylo možné interpretovat obsah odstavce 5. napadeného rozsudku jako odkaz na zjištění, které odvolací soud učinil z rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 1. 2. 2017 ve zrušeném rozsudku, nešlo by o zjištění, jež by cokoli vypovídalo o pohnutce žalované (již měl odvolací soud, jak v odstavci 5. sám opakuje, tehdy za nevýznamnou).

[3] K okolnostem (kritériím) jež je třeba vzít v úvahu při určení závažnosti (rozsahu) způsobené újmy.

47. Potud dovolatelka vznáší námitku nepřiměřenosti částky 200 000 Kč, s tím, že jde o částku „nastřelenou odnikud“. Ve zrušujícím rozsudku Nejvyšší soud ohledně oněch kritérií odkázal na důvody svých rozsudků sp. zn. [29 Cdo 5640/2015](#) a sp. zn. [29 Cdo 110/2017](#), přičemž z napadeného rozhodnutí se podává snaha odvolacího soudu ona kritéria vypořádat, což platí především o požadavku zohlednit při určení rozsahu (závažnosti) imateriální újmy způsobené právnické osobě na její pověsti neoprávněným zásahem v podobě podání insolvenčního návrhu postavení právnické

osoby na trhu.

48. I v tomto případě nelze pominout, že posledně označená rozhodnutí vycházela z právní úpravy rozhodné do 31. 12. 2013. Odvolací soud proto nepochybil, jestliže uzavřel, že při stanovení výše nemajetkové újmy se uplatní i obecná právní úprava obsažená v § 2957 o. z., a jestliže se pokusil o porovnání požadované částky s částkami náhrad přisouzených v jiných (obdobných) věcech (týkajících se aplikace § 147 insolvenčního zákona).

49. Při takovém srovnání je významnější odchylka možná jen tehdy, bude-li soudem řádně a přesvědčivě zdůvodněna. Nelze-li nalézt takový případ, který by se v podstatných znacích shodoval s projednávanou věcí, je třeba provést srovnání s jinými případy náhrad nemajetkové újmy (srov. *mutatis mutandis* např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 9. 2015, sp. zn. [30 Cdo 1747/2014](#), uveřejněný pod číslem 67/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, včetně tam označených požadavků na způsob pojmenování případných odlišností). Při stanovení výše peněžité náhrady je nutno použít princip proporcionality též tím způsobem, že soud v mezích úvah o srovnatelnosti s jinými případy peněžité náhrady nemajetkové újmy vezme v potaz hierarchii chráněných práv a vezme v úvahu též ekonomický vývoj, v jehož důsledku se náhrady postupem času zvyšují nebo mají zvyšovat (valorizují nebo mají valorizovat); srov. *mutatis mutandis* v poměrech hierarchizace práv chráněných Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 4. 2021, sp. zn. [25 Cdo 2422/2019](#), uveřejněný pod číslem 6/2022 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek.

50. Poměřováno výše uvedenými závěry lze částku požadovanou žalobcem pokládat za blízkou průměrné hodnotě, která by s ohledem na princip proporcionality měla být pro stanovení výše peněžité náhrady určující. Dovolací námitka „zjevné nepřiměřenosti“ a „nastřelení“ požadované částky „odnikud“, tedy v rovině obecných úvah (bez zohlednění skutkových zvláštností té které věci) důvodná není.

51. Již způsob, jakým odvolací soud pro účely přiznání náhrady nemajetkové újmy v penězích vypořádal námitku žalobce ohledně pohnutky žalované, však činí dovolání opodstatněným (bez nutnosti vypořádat zbylé dovolací námitky). Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil. Jelikož důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí také na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil Nejvyšší soud (vyjma výroku o omluvě) i toto rozhodnutí a vrátil věc soudu prvního stupně k dalšímu řízení (§ 243e odst. 1 a 2 o. s. ř.).

52. V další fázi řízení soud prvního stupně (odvolací soud) řádně vysvětlí, z jakých (v řízení provedených) důkazů případně činí (bude činit) skutková zjištění o pohnutkách žalované, o postavení žalobce na trhu (včetně úsudku o jeho velikosti a míře podnikatelských aktivit neoprávněným zásahem narušených), potažmo vysvětlí, proč v řízení neprovedl dokazování v rozsahu, v němž důkazní návrhy účastníků řízení nepodléhaly zákonné koncentraci řízení, včetně důkazů listinami označenými v žalobě a k ní připojenými (č. l. 8 až 94 spisu).